

HET RIJKSMUSEUM IN OORLOGSTIJD

DOOR J. G. VAN GELDER

Nieuwe aanwinsten

HET betreden van een museum geeft in deze maanden nieuwe gewaarwordingen. Wie er binnengaat zoekt niet de hoogtepunten, hij zij al met heel weinig tevreden. Het is voorloopig beter zoo, want kan men eigenlijk veel en dat dan zuiver verwerken? Wie uit een geteisterde streek komt, weet te goed welk een ontzaglijke droefenis er over heel zijn denken en voelen als een sluier hangt, het geluid van de vernietiging, wil hem evenmin uit het hoofd, als de brandvlammen uit zijn oogen, hij vertrouwt den reuk niet meer van wat hij ademt. Zoo ging het mij tot op een goeden morgen een schilder bij mij kwam, die alles kwijt was en penseelen vroeg en een muur om op te werken. Het zou goed worden, zei hij, want al dagen wilde hem het beeld niet meer uit den kop dat hem vervulde en deed gelooven in het leven dat hij, hoe berooid ook, toch nog had. Wat of dat beeld dan was, vroeg ik. Het was met enkele woorden te zeggen. Op een van die eerste ochtenden na de ramp had hij temidden van het rookende en stoffige puin een kleine stoet zien aankomen van enkele werklieden, puinruimers met hun schoppen, vorken en voorhamers. Maar een van hen, in een blauw werkpak, droeg een lammetje dat ze nog levend hadden aangetroffen en nu in veiligheid wilden brengen. Het was als een beeld uit de openbaring van Johannes, van gelijke kracht, van een even hevige werkelijkheid. Daar had hij een wand voor noodig om in dezen tijd te schilderen wat eens Johannes geschreven had: „en die stad behoeft niet de zon en de maan, dat zij haar zouden beschijnen, want de heerlijkheid Gods verlicht haar en hare lamp is het Lam.”

Zooals deze schilder zich trachtte te herstellen door het beeld te hervinden dat hem een werkelijkheid kon doen aanvaarden, nadat alles om hem heen verbrijzeld en stof geworden was, zoo moet ook menig bezoeker thans in die enkele geopende museumzalen rondkijken of te midden van dat puin van zijn herinnering ergens dat lammetje te vinden is. Ook hij zal weer beelden zoeken te ontmoeten die te schuiven zijn voor de pijnlijkste die hij ooit ervoer en moest beleven. De ervaring leert dat het hooren van muziek daarvoor een bereider klankbodem is dan het zien van beeldende kunst, dat een